

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Marek Motuk

Sędziowie - SA - Anna Zdziarska (spr.)

SO (del.) – Paweł Dobosz

Protokolant: sekr. sąd. – Olaf Artymiuk

przy udziale prokuratora Sławomira Hryciuka

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2018 r.

sprawy:1. M. P. (1), urodz. (...) w G. syna H. i W. z domu B.;

2. B. Z. (1), z domu P., urodz. (...) w W., córki H. i W. z domu B.;

3. A. P. (1) z domu P., urodz. (...) w W., córki J. i B. z domu T.;

4. B. K., z domu J. urodz. (...) w W., córki T. i T. z domu S.;

5. K. J. (1) z domu O., urodz. (...) w B., córki M. i M. z domu W.;

6 D. K. (1) z domu Ś., urodz. (...) w P., córki P. i D. z domu W.;

7. O. L. (1) z domu C., urodz. (...) w W., córki J. i B. z domu T.;

8. J. B. (1) z domu K., urodz. (...) w S., córki J. i E. z domu M.;

9. E. W. (1) z domu D., urodz. (...) w C., córki A. i A. z domu R.;

10. E. O. (1) z domu S., urodz. (...) w W., córki W. i S. z domu S.;

11. E. J. (1) z domu O., urodz. (...) w B., córki M. i M. z domu W.;

12. A. P. (2) z domu D., urodz. (...) w G., córki S. i W. z domu (...);

13. S. Z., urodz. (...) w W., córki S. i B. z domu S.;

14. M. S. z domu N., urodz. (...) w C., córki L. i E. z domu S.;

15. E. W. (2) z domu W., urodz. (...) w W., córki W. i K. z domu K.,

16. A. M. (1) z domu C., urodz. (...) w S., córki M. i M. z domu S.

oskarżonych (ad. 1-3) z art. art. 286 §1 k.k. w zb. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.; (ad. 1-2) z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.; (ad. 3) z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k.; (ad. 4-6,9) z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. – ad. 4x2; (ad. 7,8,10-16) z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k.;

na skutek apelacji wniesionych przez prokuratora i obrońcę oskarżonej B. Z. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 3 kwietnia 2017 r., sygn. akt VIII K 125/16

- 1. zmienia zaskarżony wyrok wobec oskarżonej B. Z. (1) w pkt IV w ten sposób, że w miejsce orzeczonego na podst. art. 72 § 2 k.k. obowiązku naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego, na podst. art. 46 § 1 k.k. orzeka obowiązek częściowego naprawienia szkody w kwocie 161.908,37 (stu sześćdziesięciu jeden tysięcy dziewięćset ośmiu 37/100) złotych;**
- 2. uchyla zaskarżony wyrok w stosunku do oskarżonych: M. P. (1) i A. P. (3) i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania;**
- 3. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części wobec oskarżonej B. Z. (1) oraz zaskarżony wyrok wobec oskarżonych: B. K., K. J. (2), E. W. (3), D. K. (2), O. L. (2), J. B. (2), E. O. (2), E. J. (2), A. P. (4), S. Z., M. S., E. W. (4), A. M. (2);**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz J. B. (2), M. S., E. W. (4) i E. J. (2) po 840 (osiemset czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów ustanowienia obrońcy w postępowaniu odwoławczym;**
- 5. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokatów: K. M., M. D., Ł. K. i E. B. (1) po 840 (osiemset czterdzieści) złotych, powiększone o 23% VAT tytułem wynagrodzenia za obronę pełnioną z urzędu w postępowaniu odwoławczym;**
- 6. zasądza od oskarżonej B. Z. (1) na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe za postępowanie odwoławcze związane z jej sprawą, w tym 3800 (trzy tysiące osiemset) zł. tytułem opłaty;**
- 7. kosztami postępowania apelacyjnego w części uniewinniającej obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Prokurator skierował akt oskarżenia przeciwko 16 oskarżonym:

M. P. (1) oskarżono o to, że:

1. w okresie od 01 czerwca 2011 roku do 25 kwietnia 2012 roku W., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w ramach podziału ról, wspólnie i porozumieniu z innymi osobami, doprowadził Skarb Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 222 625 zł, w ten sposób, że na potrzeby wykazania wykonania umowy Nr (...) datowanej na 15.07.2011 roku w sprawie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej dotacji w kwocie 222 625 zł na realizację w okresie od 01.06.2011 roku do 30.11.2011 roku projektu - szkolenia (...), wiedząc o tym, że projekt ten w rzeczywistości nie został wykonany, jako członek Zarządu Fundacji, poświadczył nieprawdę w dokumentach związanych z jego realizacją, które to dokumenty zostały wykorzystane w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego oraz w informacjach uzupełniających do sprawozdania, przedłożonych przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, wprowadzając w ten sposób pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 286§1 k.k. w zw. z art. 294§1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

1. w okresie od 01 czerwca 2012 roku do 02 września 2013 roku W., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w ramach podziału ról, wspólnie i porozumieniu

z innymi osobami, doprowadził Skarb Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 196 740 zł, w ten sposób, że na potrzeby wykazania wykonania umowy (...) datowanej na 21.06.2012 roku w sprawie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej dotacji w kwocie 196 740 zł na realizację w okresie od 01.06.2012 roku do 30.11.2012 roku projektu - szkolenia (...), wiedząc o tym, że projekt ten w rzeczywistości nie został wykonany, jako członek Zarządu Fundacji, poświadczył nieprawdę w dokumentach związanych z jego realizacją, które to dokumenty zostały wykorzystane w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego oraz w informacjach uzupełniających do sprawozdania, przedłożonych przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, wprowadzając w ten sposób pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji; **tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 286§1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.**

B. Z. (1) oskarżono o to, że:

2. w okresie od 01 czerwca 2011 roku do 25 kwietnia 2012 roku W., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w ramach podziału ról, wspólnie i porozumieniu z innymi osobami, doprowadziła Skarb Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 222 625 zł, w ten sposób, że na potrzeby wykazania wykonania umowy Nr (...) datowanej na 15.07.2011 roku w sprawie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej dotacji w kwocie 222 625 zł na realizację w okresie od 01.06.2011 roku do 30.11.2011 roku projektu - szkolenia (...), wiedząc o tym, że projekt ten w rzeczywistości nie został wykonany, jako jedna z osób, która miała go zrealizować oraz jako członek Zarządu Fundacji, poświadczyła nieprawdę na listach obecności oraz innych dokumentach związanych z jego realizacją, które to dokumenty zostały wykorzystane w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego oraz w informacjach uzupełniających do sprawozdania, przedłożonych przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, wprowadzając w ten sposób pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 286§1 k.k. w zw. z art. 294§1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

3. w okresie od 01 czerwca 2012 roku do 02 września 2013 roku W., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w ramach podziału ról, wspólnie i porozumieniu z innymi osobami, doprowadziła Skarb Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 196 740 zł, w ten sposób, że na potrzeby wykazania wykonania umowy Nr(...) datowanej na 21.06.2012 roku w sprawie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej dotacji w kwocie 196 740 zł na realizację w okresie od 01.06.2012 roku do 30.11.2012 roku projektu - szkolenia (...), wiedząc o tym, że projekt ten w rzeczywistości nie został wykonany, jako jedna z osób, która miała go zrealizować oraz jako członek Zarządu Fundacji, poświadczyła nieprawdę na listach obecności oraz innych dokumentach związanych z jego realizacją, które to dokumenty zostały wykorzystane w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego oraz w informacjach uzupełniających do sprawozdania, przedłożonych przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, wprowadzając w ten sposób pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji; tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 286§1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

A. P. (3) oskarżono o to, że:

4. w okresie od 01 czerwca 2011 roku do 25 kwietnia 2012 roku W., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w ramach podziału ról, wspólnie i porozumieniu z innymi osobami, doprowadziła Skarb Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 222 625 zł, w ten sposób, że na potrzeby wykazania wykonania umowy Nr (...) datowanej na 15.07.2011 roku w sprawie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej dotacji w kwocie 222 625 zł na realizację w okresie od 01.06.2011 roku do 30.11.2011 roku projektu - szkolenia (...), wiedząc o tym, że projekt ten w rzeczywistości nie został wykonany, jako jedna z osób, która miała go zrealizować poświadczyła nieprawdę na listach obecności oraz innych dokumentach związanych z jego realizacją, które to dokumenty zostały

wykorzystane w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego oraz w informacjach uzupełniających do sprawozdania, przedłożonych przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, wprowadzając w ten sposób pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji; **tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 286§1 k.k. w zw. z art. 294§1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.**

5. w okresie pomiędzy 18.08.2012 roku a 02.09.2013 roku, w W., działając w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, polegającego na doprowadzeniu - w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 196 740 zł ułatwiła jego popełnienie w ten sposób, że na potrzeby wykazania realizacji umowy Nr (...) datowanej na 21.06.2012 roku, w zakresie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotacji na realizację projektu - szkolenia (...), który to projekt miał być realizowany według umowy w okresie od 01.06.2012 roku do 30.11.2012 roku, pomimo tego, iż w rzeczywistości nie brała udziału w szkoleniu, potwierdziła nieprawdę na: liście obecności na szkoleniach w ramach projektu (...) w okresie od 18.08.2012 roku do 18.11.2012 roku, który to dokument został wykorzystany w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego, przedłożonym przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, czym pomogła wprowadzić pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

B. K. oskarżono o to, że:

6. w okresie pomiędzy 20.08.2011 roku a 25.04.2012 roku, w W., działając w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, polegającego na doprowadzeniu - w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 222 625 zł, ułatwiła jego popełnienie w ten sposób, że na potrzeby wykazania realizacji umowy Nr (...) datowanej na 15.07.2011 roku, w zakresie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotacji na realizację projektu - szkolenia (...), który to projekt miał być realizowany według umowy w okresie od 01.06.2011 roku do 30.11.2011 roku, pomimo tego, iż w rzeczywistości nie brała udziału w szkoleniu, potwierdziła nieprawdę na liście obecności na szkoleniach w ramach projektu (...) w okresie od 20.08.2011 roku do 20.11.2011 roku, który to dokument, został wykorzystany w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego, przedłożonym przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, czym pomogła wprowadzić pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

7. w okresie pomiędzy 18.08.2012 roku a 02.09.2013 roku, w W., działając w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, polegającego na doprowadzeniu - w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 196 740 zł. ułatwiła jego popełnienie w ten sposób, że na potrzeby wykazania realizacji umowy Nr (...) datowanej na 21.06.2012 roku, w zakresie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotacji na realizację projektu - szkolenia (...), który to projekt miał być realizowany według umowy w okresie od 01.06.2012 roku do 30.11.2012 roku, pomimo tego, iż w rzeczywistości nie brała udziału w szkoleniu, potwierdziła nieprawdę na liście obecności na szkoleniach w ramach projektu (...) w okresie od 18.08.2012 roku do 16.11.2012 roku, który to dokument, został wykorzystany w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego, przedłożonym przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, czym pomogła wprowadzić pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji; tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

K. J. (2) oskarżono o to, że:

8. w okresie pomiędzy 13.08.2011 roku a 25.04.2012 roku, w W., działając w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, polegającego na doprowadzeniu - w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 222 625 zł, ułatwiła jego popełnienie w ten sposób, że na potrzeby wykazania realizacji umowy Nr (...) datowanej na 15.07.2011 roku, w zakresie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotacji na realizację projektu - szkolenia (...), który to projekt miał być realizowany według umowy w okresie od 01.06.2011 roku do 30.11.2011 roku, pomimo tego, iż w rzeczywistości nie brała udziału w szkoleniu, potwierdziła nieprawdę na liście obecności na szkoleniach w ramach projektu (...) w okresie od 13.08.2011 roku do 20.11.2011 roku, który to dokument, jako mający istotne znaczenie został wykorzystany w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego, przedłożonym przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, czym pomogła wprowadzić pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

9. w okresie pomiędzy 18.08.2012 roku a 02.09.2013 roku, w W., działając w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, polegającego na doprowadzeniu - w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 196 740 zł. ułatwiła jego popełnienie w ten sposób, że na potrzeby wykazania realizacji umowy Nr (...) datowanej na 21.06.2012 roku, w zakresie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotacji na realizację projektu - szkolenia (...), który to projekt miał być realizowany według umowy w okresie od 01.06.2012 roku do 30.11.2012 roku, pomimo tego, iż w rzeczywistości nie brała udziału w szkoleniu, potwierdziła nieprawdę na liście obecności na szkoleniach w ramach projektu (...) w okresie od 18.08.2012 roku do 18.11.2012 roku, który to dokument, jako mający istotne znaczenie został wykorzystany w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego, przedłożonym przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, czym pomogła wprowadzić pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

D. K. (2) oskarżono o to, że:

10. w okresie pomiędzy 20.08.2011 roku a 25.04.2012 roku, w W., działając w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, polegającego na doprowadzeniu - w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 222 625 zł, ułatwiła jego popełnienie w ten sposób, że na potrzeby wykazania realizacji umowy Nr (...) datowanej na 15.07.2011 roku, w zakresie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotacji na realizację projektu - szkolenia (...), który to projekt miał być realizowany według umowy w okresie od 01.06.2011 roku do 30.11.2011 roku, pomimo tego, iż w rzeczywistości nie brała udziału w szkoleniu, potwierdziła nieprawdę na liście obecności na szkoleniach w ramach projektu (...) w okresie od 20.08.2011 roku do 20.11.2011 roku, który to dokument, jako mający istotne znaczenie został wykorzystany w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego, przedłożonym przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, czym pomogła wprowadzić pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

11. w okresie pomiędzy 18.08.2012 roku a 02.09.2013 roku, w W., działając w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, polegającego na doprowadzeniu - w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 196 740 zł. ułatwiła jego popełnienie w ten sposób, że na potrzeby wykazania realizacji umowy Nr (...) datowanej na 21.06.2012 roku, w zakresie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotacji na realizację projektu - szkolenia (...), który to projekt miał być realizowany według umowy w okresie od 01.06.2012 roku do 30.11.2012 roku, pomimo tego, iż w rzeczywistości nie brała udziału w szkoleniu, potwierdziła nieprawdę na liście obecności na szkoleniach w ramach projektu (...) w

okresie od 18.08.2012 roku do 18.11.2012 roku, który to dokument, jako mający istotne znaczenie został wykorzystany w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego, przedłożonym przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, czym pomogła wprowadzić pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

O. L. (2) oskarżono o to, że:

13. w okresie pomiędzy 20.08.2011 roku a 25.04.2012 roku, w W., działając w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, polegającego na doprowadzeniu - w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 222 625 zł, ułatwiła jego popełnienie w ten sposób, że na potrzeby wykazania realizacji umowy Nr (...) datowanej na 15.07.2011 roku, w zakresie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotacji na realizację projektu - szkolenia (...), który to projekt miał być realizowany według umowy w okresie od 01.06.2011 roku do 30.11.2011 roku, pomimo tego, iż w rzeczywistości nie brała udziału w szkoleniu, potwierdziła nieprawdę na liście obecności na szkoleniach w ramach projektu (...) w okresie od 20.08.2011 roku do 20.11.2011 roku, który to dokument, jako mający istotne znaczenie został wykorzystany w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego, przedłożonym przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, czym pomogła wprowadzić pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

J. B. (2) oskarżono o to, że:

13. w okresie pomiędzy 20.08.2011 roku a 25.04.2012 roku, w W., działając w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, polegającego na doprowadzeniu - w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 222 625 zł, ułatwiła jego popełnienie w ten sposób, że na potrzeby wykazania realizacji umowy Nr (...) datowanej na 15.07.2011 roku, w zakresie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotacji na realizację projektu - szkolenia (...), który to projekt miał być realizowany według umowy w okresie od 01.06.2011 roku do 30.11.2011 roku, pomimo tego, iż w rzeczywistości nie brała udziału w szkoleniu, potwierdziła nieprawdę na liście obecności na szkoleniach w ramach projektu (...) w okresie od 20.08.2011 roku do 20.11.2011 roku, który to dokument, jako mający istotne znaczenie został wykorzystany w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego, przedłożonym przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, czym pomogła wprowadzić pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

E. W. (3) oskarżono o to, że:

14. w okresie pomiędzy 13.08.2011 roku a 25.04.2012 roku, w W., działając w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, polegającego na doprowadzeniu - w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 222 625 zł, ułatwiła jego popełnienie w ten sposób, że na potrzeby wykazania realizacji umowy Nr (...) datowanej na 15.07.2011 roku, w zakresie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotacji na realizację projektu - szkolenia (...), który to projekt miał być realizowany według umowy w okresie od 01.06.2011 roku do 30.11.2011 roku, pomimo tego, iż w rzeczywistości nie brała udziału w szkoleniu, potwierdziła nieprawdę na liście obecności na szkoleniach w ramach projektu (...) w okresie od 13.08.2011 roku do 20.11.2011 roku, który to dokument, jako mający istotne znaczenie został wykorzystany w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego, przedłożonym przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, czym pomogła wprowadzić pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

E. O. (2) oskarżono o to, że:

15. w okresie pomiędzy 13.08.2011 roku a 25.04.2012 roku, w W., działając w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, polegającego na doprowadzeniu - w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 222 625 zł, ułatwiła jego popełnienie w ten sposób, że na potrzeby wykazania realizacji umowy Nr (...) datowanej na 15.07.2011 roku, w zakresie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotacji na realizację projektu - szkolenia (...), który to projekt miał być realizowany według umowy w okresie od 01.06.2011 roku do 30.11.2011 roku, pomimo tego, iż w rzeczywistości nie brała udziału w szkoleniu, potwierdziła nieprawdę na liście obecności na szkoleniach w ramach projektu (...) w okresie od 13.08.2011 roku do 20.11.2011 roku, który to dokument, jako mający istotne znaczenie został wykorzystany w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego, przedłożonym przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, czym pomogła wprowadzić pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

16. w okresie pomiędzy 18.08.2012 roku a 02.09.2013 roku, w W., działając w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, polegającego na doprowadzeniu - w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 196 740 zł. ułatwiła jego popełnienie w ten sposób, że na potrzeby wykazania realizacji umowy Nr (...) datowanej na 21.06.2012 roku, w zakresie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotacji na realizację projektu - szkolenia (...), który to projekt miał być realizowany według umowy w okresie od 01.06.2012 roku do 30.11.2012 roku, pomimo tego, iż w rzeczywistości nie brała udziału w szkoleniu, potwierdziła nieprawdę na liście obecności na szkoleniach w ramach projektu (...) w okresie od 18.08.2012 roku do 18.11.2012 roku, który to dokument, jako mający istotne znaczenie został wykorzystany w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego, przedłożonym przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, czym pomogła wprowadzić pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

E. J. (2) oskarżono o to, że:

17. w okresie pomiędzy 13.08.2011 roku a 25.04.2012 roku, w W., działając w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, polegającego na doprowadzeniu - w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 222 625 zł, ułatwiła jego popełnienie w ten sposób, że na potrzeby wykazania realizacji umowy Nr (...) datowanej na 15.07.2011 roku, w zakresie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotacji na realizację projektu - szkolenia (...), który to projekt miał być realizowany według umowy w okresie od 01.06.2011 roku do 30.11.2011 roku, pomimo tego, iż w rzeczywistości nie brała udziału w szkoleniu, potwierdziła nieprawdę na liście obecności na szkoleniach w ramach projektu (...) w okresie od 13.08.2011 roku do 20.11.2011 roku, który to dokument, jako mający istotne znaczenie został wykorzystany w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego, przedłożonym przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, czym pomogła wprowadzić pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

A. P. (4) oskarżono o to, że:

18. w okresie pomiędzy 25.08.2012 roku a 02.09.2013 roku, w W., działając w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, polegającego na doprowadzeniu - w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - Skarbu Państwa

do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 196 740 zł. ułatwiła jego popełnienie w ten sposób, że na potrzeby wykazania realizacji umowy Nr (...) datowanej na 21.06.2012 roku, w zakresie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotacji na realizację projektu - szkolenia (...), który to projekt miał być realizowany według umowy w okresie od 01.06.2012 roku do 30.11.2012 roku, pomimo tego, iż w rzeczywistości nie brała udziału w szkoleniu, potwierdziła nieprawdę na liście obecności na szkoleniach w ramach projektu (...) w okresie od 25.08.2012 roku do 18.11.2012 roku, który to dokument, jako mający istotne znaczenie został wykorzystany w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego, przedłożonym przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, czym pomogła wprowadzić pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

S. Z. oskarżono o to, że:

19. w okresie pomiędzy 18.08.2012 roku a 02.09.2013 roku, w W., działając w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, polegającego na doprowadzeniu - w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 196 740 zł. ułatwiła jego popełnienie w ten sposób, że na potrzeby wykazania realizacji umowy Nr (...) datowanej na 21.06.2012 roku, w zakresie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotacji na realizację projektu - szkolenia (...), który to projekt miał być realizowany według umowy w okresie od 01.06.2012 roku do 30.11.2012 roku, pomimo tego, iż w rzeczywistości nie brała udziału w szkoleniu, potwierdziła nieprawdę na liście obecności na szkoleniach w ramach projektu (...) w okresie od 18.08.2012 roku do 16.11.2012 roku, który to dokument, jako mający istotne znaczenie został wykorzystany w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego, przedłożonym przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, czym pomogła wprowadzić pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

M. S. oskarżono o to, że:

20. w okresie pomiędzy 25.08.2012 roku a 02.09.2013 roku, w W., działając w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, polegającego na doprowadzeniu - w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 196 740 zł. ułatwiła jego popełnienie w ten sposób, że na potrzeby wykazania realizacji umowy Nr (...) datowanej na 21.06.2012 roku, w zakresie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotacji na realizację projektu - szkolenia (...), który to projekt miał być realizowany według umowy w okresie od 01.06.2012 roku do 30.11.2012 roku, pomimo tego, iż w rzeczywistości nie brała udziału w szkoleniu, potwierdziła nieprawdę na liście obecności na szkoleniach w ramach projektu (...) w okresie od 25.08.2012 roku do 18.11.2012 roku, który to dokument, jako mający istotne znaczenie został wykorzystany w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego, przedłożonym przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, czym pomogła wprowadzić pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

E. W. (4) oskarżono o to, że:

21. w okresie pomiędzy 20.08.2011 roku a 25.04.2012 roku, w W., działając w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, polegającego na doprowadzeniu - w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 222 625 zł, ułatwiła jego popełnienie w ten sposób, że na potrzeby wykazania realizacji umowy Nr (...)_I/11 datowanej na 15.07.2011 roku, w zakresie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotacji na realizację projektu - szkolenia (...), który to projekt miał być realizowany według umowy w okresie od 01.06.2011 roku do 30.11.2011 roku, pomimo tego, iż w rzeczywistości nie

brała udziału w szkoleniu, potwierdziła nieprawdę na liście obecności na szkoleniach w ramach projektu (...) w okresie od 20.08.2011 roku do 20.11.2011 roku, który to dokument, jako mający istotne znaczenie został wykorzystany w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego, przedłożonym przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, czym pomogła wprowadzić pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

A. M. (2) oskarżono o to, że:

22. w okresie pomiędzy 18.08.2012 roku a 02.09.2013 roku, w W., działając w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, polegającego na doprowadzeniu - w celu osiągnięcia korzyści majątkowej - Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 196 740 zł. ułatwiła jego popełnienie w ten sposób, że na potrzeby wykazania realizacji umowy Nr (...)datowanej na 21.06.2012 roku, w zakresie udzielenia Fundacji (...) przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotacji na realizację projektu - szkolenia (...), który to projekt miał być realizowany według umowy w okresie od 01.06.2012 roku do 30.11.2012 roku, pomimo tego, iż w rzeczywistości nie brała udziału w szkoleniu, potwierdziła nieprawdę na liście obecności na szkoleniach w ramach projektu (...) w okresie od 18.08.2012 roku do 18.11.2012 roku, który to dokument, jako mający istotne znaczenie został wykorzystany w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego, przedłożonym przez Fundację w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, celem końcowego rozliczenia dotacji, czym pomogła wprowadzić pracowników Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w błąd, co do właściwego wykorzystania dotacji;

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k.

Sąd Okręgowy w Warszawie, wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2017 r., w sprawie sygn. akt VII K 125/16, orzekł:

I. B. Z. (1) uznał za winną popełnienia zarzucanych jej przestępstw i za to:

- za czyn opisany w pkt 3 – wyczerpujący dyspozycje art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. – na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 33 § 1 i 2 k.k. wymierzył jej karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę 400 (czterystu) stawek dziennych, ustalając na podstawie art. 33 § 3 k.k. wysokość jednej stawki na kwotę 25 zł. (dwudziestu pięciu złotych),

- za czyn opisany w pkt 4 – wyczerpujący dyspozycje art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. – na podstawie art. 286 § 1 k.k. i art. 33 § 1 i 2 k.k. wymierzył jej karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności oraz grzywnę 350 (trzystu pięćdziesięciu) stawek dziennych, ustalając na podstawie art. 33 § 3 k.k. wysokość jednej stawki na kwotę 25 zł. (dwudziestu pięciu złotych);

II. na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 86 § 1 i § 2 k.k. orzekł wobec B. Z. (1) karę łączną 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności oraz grzywnę 700 (siedmiuset) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 25 zł. (dwudziestu pięciu złotych);

III. na podstawie art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 69 § 1 i § 2 k.k., art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 5 (pięciu) lat;

IV. na podstawie art. 72 § 2 k.k. zobowiązał B. Z. (1) do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwami opisanymi w punktach 3 i 4 poprzez zapłatę na rzecz Skarbu Państwa – Minister Rodziny, Pracy i Polityk Społecznej w W. kwoty 419.365 zł. (czterystu dziewiętnastu tysięcy trzystu sześćdziesięciu pięciu złotych) w terminie 6 (sześciu) miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia;

V. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary grzywny zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 3 czerwca 2014 r. do dnia 24 kwietnia 2015 r., przyjmując jeden dzień pozbawienia wolności za równoważny dwóm dziennym stawkom grzywny;

VI. M. P. (1), A. P. (3), B. K., K. J. (2), D. K. (2), O. L. (2), J. B. (2), E. W. (3), E. O. (2), E. J. (2), A. P. (4), S. Z., M. S., E. W. (4) i A. M. (2) uniewinnił od popełnienia zarzucanych im czynów;

Apelacje wnieśli obrońca oskarżonej B. Z. (1), na jej korzyść oraz prokurator w odniesieniu do wszystkich oskarżonych, na ich niekorzyść.

Obrońca oskarżonej B. Z. zarzucił:

1. odnośnie czynu opisanego w pkt 3 wyroku obrazę przepisów postępowania poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego i pochopne poczynienie ustaleń, iż czyn przypisany oskarżonej nosi znamiona przestępstwa oszustwa, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że w tym zakresie można mówić o przestępstwie przywłaszczenia, a co za tym idzie, należy ustalić wysokość szkody poczynionej przez oskarżoną i tylko w tym zakresie zobowiązać ją do naprawienia szkody;

2. rażąco niesprawiedliwość wyroku polegającą na nałożeniu na oskarżoną zgodnie z art. 72 § 2 k.k. obowiązku naprawienia szkody w całości, a nie w części na nią przypadającej (tj. w części faktycznie uzyskanych przez nią korzyści z kwoty przywłaszczonej);

3. odnośnie czynu opisanego w pkt 4 wyroku zaskarżonemu wyrokowi zarzucam rażąco niesprawiedliwość w zakresie orzeczenia obowiązku naprawienia szkody poprzez zobowiązanie oskarżonej do pokrycia całości szkody, podczas gdy korzyści majątkowe z wyłudzenia dotacji poniosły osoby nie objętej niniejszym aktem oskarżenia a tym samym postępowaniem i które w sytuacji zapłaty przez oskarżoną całej kwoty szkody będą zwolnione z zabezpieczeń, co może spowodować fikcyjne (po stronie oskarżonej) możliwości dochodzenia roszczeń regresowych.

Nadto niezależnie od powyższych zarzutów podniósł, że w niniejszej sprawie wszczęte zostało postępowanie administracyjne, którego celem jest wyegzekwowanie należności będących przedmiotem niniejszego postępowania, a zatem zgodnie z art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k. należy uchylić obowiązek naprawienia szkody z powodu obowiązywania zasady antykumulacyjnej.

W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę kwalifikacji prawnej czynu z art. 286 § 1 k.k. na art. 284 § 1 k.k. oraz poprzez oznaczenie wysokości szkody, do której zwrotu oskarżona jest zobowiązana zgodnie z zasadą zwrotu przysporzenia, które jest benefitem oskarżonej a także poprzez zmianę wysokości naprawienia szkody orzeczonej na skutek skazania za popełnienie czynu opisanego w pkt IV wyroku poprzez oznaczenie kwoty obowiązku naprawienia szkody w zakresie dotyczącym oskarżonej ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Prokurator zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść oskarżonych M. P. (1), A. P. (3), B. K., K. J. (2), D. K. (2), O. L. (1), J. B. (2), E. W. (3), E. O. (2), E. J. (2), A. P. (4), S. Z., M. S., E. W. (5) i A. M. (2) oraz w zakresie kary na niekorzyść B. Z. (1).

Ponadto prokurator zarzucił:

I. rażąco niewspółmierność – łagodność kary pozbawienia wolności

orzeczonej wobec oskarżonej B. Z. (1);

II. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na błędnym przyjęciu, że oskarżony M. P. (1) nie miał świadomości, że uczestniczy w wyłudzeniu dotacji;

w pkt III i IV apelacji powtórzył ten sam zarzut wobec uniewinnienia A. P. (3) (III) oraz uniewinnienia pozostałych 13 oskarżonych (IV).

Prokurator wniósł o:

I. zmianę wyroku w stosunku do B. Z. (1) przez wymierzenie jej po 2 lata pozbawienia wolności za każdy z przypisanych czynów oraz kary łącznej 3 lat pozbawienia wolności; zaliczenie na poczet tej kary okresu tymczasowego aresztowania oraz orzeczenie na podstawie art. 46 § 2 k.k. nawiązki w kwocie 150 tys. zł;

II. prokurator wniósł nadto o uchylenie wyroku w części uniewinniającej, tj. w odniesieniu do pozostałych 15 oskarżonych i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania.

Odpowiedzi na apelację prokuratora wnieśli dwaj obrońcy oskarżonej K. J. (2) oraz obrońca J. B. (2), którzy wnieśli o utrzymanie wyroku uniewinniającego ww. oskarżone.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje stron zostały uznane za częściowo uzasadnione. Wspólną częścią zarzutów obrońcy (pkt 2 i 3) B. Z. (1) oraz wniosków apelacji prokuratora był element dotyczący obowiązku naprawienia szkody, co w konsekwencji, mimo nieuwzględnienia podstaw prawnych tego obowiązku proponowanych przez skarżących doprowadziło jednak do zmiany wyroku w tym zakresie.

Zmiana orzeczenia przez Sąd Apelacyjny objęła zarówno podstawę prawną obowiązku naprawienia szkody, którą stał się art. 46 § 1 k.k., jak i rozmiar tego obowiązku – na obowiązek naprawienia szkody w części oraz kwotę, zmniejszoną do 161.908,37 zł. Wynikało to z obligatoryjności orzekania środka kompensacyjnego w oparciu o art. 46 § 1 k.k., wówczas, gdy pokrzywdzony złożył wniosek o naprawienie szkody na tej podstawie oraz w trybie art. 49a k.p.k. (do zamknięcia przewodu sądowego na rozprawie głównej).

Wniosek pokrzywdzonego wpłynął na piśmie do akt sprawy w dopuszczalnym terminie – k. 3392, tom XVIII – wniosek Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Socjalnej i dotyczył zasądzenia całości kwoty- szkody wyrządzonej oszustwem, wobec wszystkich oskarżonych. W piśmie tym, jak też ponownym, nadesłanym na pytanie Sądu Okręgowego, k. 3396, pokrzywdzony oświadczył, że nie wytoczył żadnych postępowań odszkodowawczych dotyczących wyłudzonych dotacji. Wbrew twierdzeniom obrońcy oskarżonej B. Z., pokrzywdzony stwierdził, że poza 14 sprawami przed sądami karnymi, nie toczą się inne postępowania, w tym cywilne i administracyjne. Nie jest więc prawdziwy zarzut obrońcy, jakoby Sąd naruszył klauzulę antykumulacyjną z art. 415 k.p.k. Nawet w przypadku wszczęcia postępowania w trybie administracyjnym dotyczącego jednej z dotacji, nie zmienia faktu niedochodzenia roszczeń odszkodowawczych przez pokrzywdzonego do dnia wydania wyroku.

W związku z powyższym zakaz zasądzenia odszkodowania, który akcentuje obrońca w ostatnich wersach apelacji, nie ma związku z rzeczywistością procesową. Nie było zatem przeszkód prawnych do orzeczenia obowiązku naprawienia szkody, choćby w części.

Obrońca nie zaskarżył samej podstawy prawnej użytej przez Sąd Okręgowy, tj. art. 72 § 2 k.k., zarzucając w pkt 2 apelacji wysokość zasądzzonego odszkodowania, dostrzegając w tym rażącą niewspółmierność.

Prokurator, który także dostrzegł poniekąd ten defekt, wniósł o obniżenie zasądzzonej kwoty i orzeczenie nawiązki na podstawie art. 46 § 2 k.k. – pkt I 5 wniosków apelacji. Dostrzegając zbieżność stanowisk stron odnośnie do obniżenia kwoty przypadającej od B. Z. na rzecz pokrzywdzonego, żadna ze stron nie wskazała prawidłowej podstawy prawnej orzeczenia. W przypadku złożenia przez pokrzywdzonego wniosku o naprawienie szkody podstawę tę stanowi jedynie art. 46 § 1 k.k. obligujący Sąd do uwzględnienia takiego wniosku, co najmniej w części. Dopiero w przypadku wystąpienia znacznych trudności w orzeczeniu tego obowiązku, stosuje się przepis art. 46 § 2 k.k. o nawiązce.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie wystąpiły znaczne utrudnienia w określeniu kwoty częściowego odszkodowania przypadającego od B. Z.. Sąd Okręgowy w ogóle nie dostrzegł właściwej podstawy prawnej orzeczenia o naprawieniu szkody, stwierdzając w jednym zdaniu (str. 69 uzasadnienia), że na podstawie art. 72 § 2 k.k. orzekł kwotę 419.365 złotych, zapominając, że przepis ten jest fakultatywną podstawą orzekania, zaś pierwotną i obowiązkową stanowi art. 46 § 1 k.k.

W związku z powyższym, Sąd Apelacyjny zasądził obowiązek naprawienia szkody na podstawie właściwego przepisu. Odnosząc się do kwoty odszkodowania, której nie określił obrońca oskarżonej, pisząc ogólnie o „zmianie wysokości naprawienia szkody”, zaś prokurator, uznał błędnie, że nie można określić wysokości odszkodowania i wniósł o nawiązkę.

Oskarżona działała wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, w tym z osobami z kręgu współorganizatorów oszustwa (P. K. (1), R. W.), co do których postępowanie jest w toku, w osobnej sprawie, a więc co do zasady, wnioski stron o obniżenie kwoty odszkodowania były uzasadnione. Sąd Apelacyjny nie podziela natomiast twierdzeń stron o niemożność ustalenia kwoty korzyści majątkowej oskarżonej, a tym samym trudności z określeniem przypadającego na nią obowiązku naprawienia szkody. Oskarżona współdziałając w oszustwie działała na swoją korzyść, jak też korzyść innych sprawców.

Należy zgodzić się z tym, że obciążenie jej wyłącznie zrekompensowaniem całej kwoty szkody tj. 419.365 zł jest nieuzasadnione. Na podstawie niepodważanych przez obrońcę ustaleń faktycznych, opartych na wyjaśnieniach B. Z., A. P. oraz dokumentacji bankowej, można ściśle ustalić kwotę minimalną, która trafiła do dyspozycji B. Z. (1). Jest to kwota 161.908,37 zł na którą składają się: 38.436,37 zł (wpłynęło na konto bankowe oskarżonej za rzekomy udział w projekcie z 2011 r.), 70.836 zł (przyjęte od A. P. (3), jako zwrot wynagrodzenia tej oskarżonej za rzekomy udział w I projekcie, jako autora materiałów szkoleniowych i trenera) oraz kwota 52.636 zł (wpłynęły na konto oskarżonej za fikcyjny udział w II projekcie w 2012 r.). Są to więc konkretne kwoty, które niewątpliwie stanowiły finansowy udział – częściowy w podziale kwot wyłudzonych z dotacji państwowych za które skazano B. Z. w pkt 3 wyroku Sądu Okręgowego. Sąd Apelacyjny uznał, że suma kwot przyjętych przez oskarżoną stanowi minimalną – bezpośrednią korzyść, którą odniosła oskarżona z udziału w przestępstwie, dlatego, zgodnie z art. 46 § 1 k.k. zasądził kwotę 161.908,37 zł, jako częściowy obowiązek naprawienia szkody.

Zmiana zaskarżonego wyroku, jedynie w tym zakresie, oznacza, że apelacja obrońcy oskarżonej B. Z. w pozostałej części oraz apelacja prokuratora w postaci zarzutu rażącej łagodności kary i wniosku o orzeczenie bezwzględnej kary pozbawienia wolności, uznano za bezzasadne. Należy przy tym zauważyć, że poza zarzutami 2 i 3 apelacji dotyczących naprawienia szkody, obrońca zarzucił w pkt 1 przypisanie oskarżonej błędnej kwalifikacji prawnej czynu opisanego w pkt 3 a/o. Wprawdzie zarzut pierwszy został sformułowany jako zarzut dowolnej oceny materiału dowodowego, co oznaczałoby oparcie go na naruszeniu art. 7 k.p.k., którego skarżąca nie wymienia, ale z dalszej treści zarzutu i wniosku końcowego wynika, że intencją obrońcy było doprowadzenie do zmiany kwalifikacji prawnej oszustwa z art. 286 § 1 k.k. na przywłaszczenie z art. 284 § 1 k.k. Ewidentnym celem skarżącej jest doprowadzenie ostatecznie do obniżenia wartości szkody przyjętej przez Sąd za aktem oskarżenia. Obrońca postuluje więc ustalenie „wysokości szkody poczynionej przez oskarżoną” i zobowiązanie jej „w tym zakresie” do naprawienia szkody. Trudno dociec jak postulowana zmiana kwalifikacji prawnej czynu miałaby wpłynąć na wysokość ustalonej stanowczo szkody, która jest kwotą uzyskanej nienależnie dotacji, w sytuacji, gdy nawet przy przyjęciu przywłaszczenia B. Z. nadal odpowiadałaby za działanie wspólnie i w porozumieniu z innymi sprawcami. Postulat swoistej indywidualizacji szkody, który zgłasza w uzasadnieniu skarżąca jest w tej sytuacji nieskuteczny, podobnie jak argument o tym, że B. Z. „nie była jedynym liderem pomysłu wykorzystywania dotacji, zaś pozostali organizatorzy będą sądzeni w odrębnym postępowaniu”.

Apelacja obrońcy nie stanowi zbornej skargi apelacyjnej, skoro wychodzi od zarzutu naruszenia prawa procesowego – błędnej oceny dowodów – odnosi ją do kwalifikacji prawnej czynu, aż po ustalenia o wysokości szkody, a z uzasadnienia apelacji wynika nadto zarzut błędu w ustaleniach faktycznych w zakresie zamiaru oszustwa.

Obrońca oskarżonej B. Z. proponując zmianę kwalifikacji prawnej pierwszego z przypisanych oskarżonej przestępstw (wyłudzenie I dotacji), domaga się wyeliminowania znamienia oszustwa w postaci zamiaru wprowadzenia w błąd Ministerstwa Pracy, twierdząc że w momencie otrzymania dotacji, oskarżeni zamierzali zrealizować zakładany cel, tj. przeszkolić 45 kobiet w zakresie księgowości. Wywodzi dalej, że zamiar zagarnięcia dotacji zrodził się już po jej przelaniu na konto Fundacji (...), w momencie gdy rekrutacja takiej grupy kobiet stała się nieskuteczna. Skarżąca twierdzi, że nie ma żadnych dowodów potwierdzających zamiar oszustwa, gdyż ani B. Z. (1), ani żaden ze współsprawców tego przestępstwa nie potwierdził planu wyłudzenia dotacji. W zakresie wyjaśnień B. Z. (1), P. K.

(1) czy R. W. (2), a więc głównych organizatorów przestępstwa, rzeczywiście trudno dopatrzeć się przyznania, że w zakresie I dotacji (2011 r.) działali oni ze z góry powziętym zamiarem, ale należy pamiętać, że P. K. i R. W. zeznawali w niniejszej sprawie mając status podejrzanych w osobnym szeroko zakrojonym śledztwie. Mimo potwierdzenia niewątpliwych i niemożliwych do obalenia faktów, tj. tego że uczestniczyli w zorganizowaniu dotacji (pomysł i wnioski R. W., dalsza organizacja P. K. i B. Z. – wykorzystwała niedziałającą Fundację rodziny) i całkowicie fikcyjnym jej wykorzystaniu, ww. troje sprawców nie obciąża siebie żadnymi dodatkowymi elementami. Podobnie jak skutecznie zaplanowali wyłudzenie dotacji rozliczając ją „na papierze”, tak też obecnie sprawcy prezentują czujną postawę procesową, rozróżniając skutki odpowiedzialności karnej i odszkodowawczej za oszustwo i inne przestępstwa. Nie dziwi więc to, że P. K., R. W. i B. Z., chcąc postawić siebie w lepszym świetle, wyjaśniają, że mieli dobrą intencję i zamierzali przeprowadzić szkolenia, tylko nie było chętnych, dlatego wytworzyli fikcyjną dokumentację dotyczącą wykonania umowy z Ministerstwem.

Pomijając to, że identyczny schemat działania sprawców został powtórzony już po kilku tygodniach, od rozliczenia I dotacji (sprawozdanie z dnia 30 grudnia 2011 r., zaś nowa oferta z dnia 13 lutego 2012 r.), należy zwrócić uwagę na szereg okoliczności wskazujących na to, że oskarżeni z rodziny P., w tym B. Z. – siostra M. P. (2) Fundacji oraz jej znajomi P. K. i R. W., od chwili uzyskania informacji o dotowaniu przez państwo (fundusze unijne) takich projektów wyzyskiwali je w sposób oszukańczy. Brak wiedzy o początkach planu wśród osób, które później realizowały ten plan (A. K., S. B.) nie dziwi, gdyż sprawcom zależało na dyskrecji, zwłaszcza, że wykorzystali do swojego planu szereg kobiet, które zwerbowali do podpisania dokumentów potwierdzających rzekomy udział w szkoleniach. W interesie sprawców było jak najskuteczniejsze pozorowanie wykonania programu. Nie można więc traktować ich wyjaśnień, umniejszających własną winę za w pełni wiarygodny dowód. Wystarczy bowiem przyrzeć się zmiennym wyjaśnieniom B. Z., by dostrzec elementy postawy manipulacyjnej, wyrażającej się w dostosowywaniu przekazywanych wiadomości do odkrywanej przez śledczych sytuacji dowodowej. Drugą cechą jej postawy procesowej jest ochrona członków rodziny, czyli brata M. P. (1) i bratowej (żona drugiego brata) A. P. (3) przed odpowiedzialnością karną. Z tych powodów B. Z. (1) składała obszernie wyjaśnienia, chcąc wyrzucić wrażenie o swojej szczerzej współpracy z wymiarem sprawiedliwości ale równocześnie umniejszała swoją rolę w stosunku do roli P. K. i z determinacją powtarzała, że brat i bratowa nie uczestniczyli w oszustwie; M. P. (1) był tylko „figurantem”, zaś A. P. (3) wycofała się z projektu zanim do niego przystąpiła jako trener (wykładowca). Pozostawiając na razie ten ostatni element wyjaśnień B. Z. – z gruntu nieszczery – należy zauważyć jak zmienne były jej wyjaśnienia we własnej sprawie.

Po zatrzymaniu, dnia 4 czerwca 2014 r. B. Z. przyznała się do zarzutu oszustwa i odmówiła wyjaśnień (k. 744 – 746). Nazajutrz – 5 czerwca 2014 r. – wyjaśniając przed Sądem na posiedzeniu aresztowym, B. Z. oświadczyła, że się nie przyznaje: „Dostawałam dokumenty i księgowalam to wszystko” (k. 764). Dalej podejrzana dystansowała się od jakiegokolwiek wiedzy o oszustwie, mówiąc: „z tego co wiem były organizowane szkolenia w ramach „profesjonalna księgowo”. Nie byłam informowana przez W. i K., jestem skołowana”. B. Z. twierdziła wówczas, że szkolenia odbyły się, a dokumenty przekazane jej do zaksięgowania były wiarygodne. Dopiero na pytania prokuratora przyznała, że od 2010 r. były 2 dotacje po 200 tys. zł, jednak to: „spółka (...), której jestem współnikiem dostała dotacje” (k. 764). Charakterystyczne i istotne dla (...) Z., a zarazem dla sprawy M. P. (1), jest unikanie przyznania, że beneficjentem dotacji była Fundacja (...) (matki, córki i syna). B. Z. mówiła nieprawdę w tej kwestii, jak też ukrywała swoją prawdziwą rolę w wyłudzeniu dotacji. Dopiero w dniu 17 czerwca 2014 r., po okazaniu B. Z. wyjaśnień P. K. demaskujących rolę Fundacji (...), podejrzana złożyła wyjaśnienia. Wówczas – na pytanie agentki Centralnego Biura Antykorupcyjnego – o to „kto występował personalnie o dotację?” (k. 777), pytanie zmierzające do ujawnienia roli Fundacji w przestępstwie – B. Z. odpowiedziała: „To był pomysł P. K. (1)”.

Podejrzana obarczyła w tych wyjaśnieniach P. K. i R. W. planem, organizacją wyłudzenia obu dotacji, minimalizując rolę swojego brata, podkreślając, że on tylko „figuruje jako P. Fundacji”, a mama jako Zarząd. Podczas tego przesłuchania B. Z. motywowana wyjaśnieniem procedury przez P. K. przyznała, że to ona, z ramienia Fundacji (...), a nie firmy (...), otrzymała dotacje i dalej, razem z P. K., dysponowała wpływami z tej puli (k. 778). Unikała nadal jasnego przyznania, że najważniejsze dla otrzymania i rozliczenia obu dotacji dokumenty podpisywał P. Fundacji (...) M. P. (1). Charakterystyczne dla przesłuchania z dnia 17 kwietnia 2014 r. jest także to, że w pozorujących

szczerłość wyjaśnieniach B. Z. pojawiają się jedynie wątki wynikające z ujawnionych jej dowodów, natomiast unika ona jakiegokolwiek samodzielnego, spontanicznego ujawnienia innych okoliczności. Na przykład nie ujawnia roli A. P. (3) oraz innych osób związanych z szeroko zakrojonym planem wyłudzenia dotacji państwowych i rozliczenia ich „na papierze”, jak określali to sprawcy. Dopiero pytania przesłuchującej dotyczące firm (...) (sp. (...) i A.), R. W. (2) (R. (...), (...)), oraz kilku innych fundacji, na które to samo grono pobierało dotacje, spowodowało, że B. Z. przyznała, że zna ww. osoby, firmy i Fundacje i że współpracowała z nimi za pośrednictwem firmy (...), a nadto, że jest nadal wiceprezesem Fundacji (...) (k. 781 – 783). Obserwując opisaną metodę dawkania informacji przez B. Z., uwarunkowaną koniecznością ustosunkowania się do wiedzy, jaką już posiadli śledczy i dbałość oskarżonej o promowanie, mimo to, wersji jak najkorzystniejszej dla niej i jej rodziny, nie sposób uznać całości wyjaśnień za szczerą i budować na nich ustaleń o zamiarze przestępnym.

Takie same zastrzeżenia dotyczą wyjaśnień P. K., który broni się kosztem osób obcych. Nie można więc bezkrytycznie jak czyni to obrońca B. Z. opierać ustaleń na małych fragmentach wyjaśnień tych osób, bo wówczas możnaby próbować podważać zamiar oszustwa nawet co do drugiego wyłudzenia dotacji (2012 r.), czego nie czyni nawet skarżąca. Niektóre fragmenty wyjaśnień B. Z. służą wszak zaprzeczeniu działaniu ze z góry powziętym zamiarem przy ubieganiu się o drugą dotację. Na k. 779/780 B. Z. twierdzi pokrętnie, że „w 2011 i 2012 r. było podobnie, chcieli zrealizować te szkolenia ale pojawił się problem z rekrutacją”. Wyjaśnienia te są oczywiście nieprawdziwe w świetle zeznań A. K., czy P. K., którzy jasno stwierdzają, że po tym jak udało się rozliczyć pierwszą dotację od razu postanowili, że postąpią tak samo z drugą – szlak został przetarty.

B. Z., w przesłuchaniu dnia 17 czerwca 2014 r., klucząc wśród różnych określeń dystansujących ją i jej rodzinę od zamiaru oszustwa stwierdziła: „Myśmy od samego początku nie zamierzali przeprowadzić tego projektu” (k. 778). Wprawdzie oskarżona poprzedza to opisem czasu, kiedy to „zadzwoił P. K. mówiąc, że ... trzeba to tylko zrobić na papierze” (jw.) i wskazuje, że było to „po podpisaniu umowy ... w maju lub w czerwcu”, ale cytowane zdanie, że „od samego początku nie zamierzali zrealizować projektu” jest prawdziwe. Odpowiada ono bowiem metodzie działania tej grupy (K., W., Z.) oraz innym okolicznościom, które wskazują jednoznacznie na brak jakichkolwiek możliwości majątkowych, czy organizacyjnych Fundacji (...) do wykonania programu dotowanego przez Ministerstwo Pracy. Fundacja ta, zarejestrowana przez siedmioma laty (2004 r.) nie prowadziła żadnej działalności, mimo szumnych deklaracji składanych przez jej prezesa M. P. (1): „chcieliśmy pomóc ludziom ze wsi w lepszym rozwoju” (k. 2812v). Fundacja nie miała żadnego zaplecza logistycznego (samochodów, sprzętu, lokali, kapitału), jej siedziba mieściła się w domu rolnika M. P. w H. 20 i nikt z „ludzi ze wsi” na M., ani w W., gdzie rzekomo miały odbyć się dotowane szkolenia, nie spotkał się z jej działalnością. Fundacja była wyłącznie bytem formalnym, służącym wyłudzeniu dwóch dotacji z funduszy, którymi dysponowało Ministerstwo Pracy. Oferta, którą Fundacja złożyła Ministerstwu jest opisem możliwości, którymi nigdy nie dysponowała i nie miała na nie środków.

Roztaczanie przed pokrzywdzonymi wizji przeszkolenia kilkudziesięciu osób w wersji bezpośredniej i e – lerningowej przez oferenta, który nie dysponuje żadnym zapleczem organizacyjnym i funduszami (były organizowane w trakcie programu z tzw. darowizn osób biorących udział w oszustwie), jest istotnym elementem wprowadzenia w błąd. Oferta Fundacji zawarta we wniosku o dofinansowanie podpisanym przez M. P. jest listą nieprawdziwych zapewnień, których wnioskodawca nie był w stanie spełnić. Sprawcy od początku symulowali tylko działanie w tym kierunku, stąd R. W. opracował stronę internetową, na poziomie możliwości gimnazjalisty (jak określił to biegły). Był to jedyny publiczny ślad rzekomej działalności Fundacji, mający pozorować jej aktywność. W rzeczywistości nie powstała platforma szkoleniowa, poprzez którą miały się zgłaszać kursantki, dlatego oskarżona nie może powoływać się na „trudności z rekrutacją”, bo ta w ogóle się nie zaczęła. Z zeznań wielu osób, które podpisały się na fikcyjnych listach obecności, wynika, że były one tworzone po okresie rzekomych szkoleń, w pośpiechu, podpisując hurtowo wszystkie dokumenty. Nie poprzedzała tego żadna oferta, czy reklama ale chodziło tylko o podpisy, o co oskarżona i P. K. z żoną prosili sąsiadki, znajome lub swoje pracownice, w większości nieświadome jakichkolwiek rozliczeń finansowych z tym związanych.

Drugim dokumentem zawierającym nieprawdziwe zapewnienia Fundacji (...) o gotowości i możliwości przeprowadzenia szkoleń, mimo braku jakiegokolwiek bazy, są umowy z dnia 15 lipca 2011 r. Nr (...) oraz z dnia

21 czerwca 2012 r. nr (...) w sprawie udzielenia Fundacji dotacji w kwotach 222.625 zł i 196.740 zł. Porównując zapewnienia składane przez Zarząd Fundacji – prezesa M. P. i wiceprezes. B. Z. w tych dokumentach, a nie mające żadnego pokrycia w rzeczywistości, nie sposób twierdzić, że oskarżona, bądź ktokolwiek ze współsprawców miał podstawy przypuszczać, że Fundacja o wirtualnym bycie wywiąże się z tak poważnego przedsięwzięcia.

Można jedynie dziwić się, że druga strona tej umowy, wyposażona w mechanizmy kontrolne nie zbadała siedziby, możliwości i aktywności Fundacji, a czyniąc to w trakcie trwania umowy, kontrolerka delegowana przez Ministerstwo E. B. zadowolila się dokumentami przedstawionymi jej w Z. przez B. Z.. Sprawcy tak perfekcyjnie opanowali plan „rozliczenia na papierze” programu, że dokumenty nie wzbudziły jej podejrzeń. E. B. (3) dziwiła się jedynie, że B. Z. wskazała na niewielkie pomieszczenie (ok. 15 m²), które miało służyć do szkoleń i niewielką kuchnię, gdzie rzekomo przygotowywano kanapki, podczas gdy w dokumentacji znajdowały się rachunki firmy K. J. za wynajem pomieszczenia w innym miejscu (W. ul. (...)) oraz za catering i to na znacznie kwoty: I szkolenie 26.400 zł, II – 33.000 zł. Błędem kontrolującej było zaniechanie wpisania i analizy tych uwag w sprawozdaniu z kontroli wykorzystania środków publicznych, co legalizowało działalność tej grupy sprawców i ośmielało do korzystania w dalszym ciągu ze sprawdzonej metody oszustwa.

Obrońca oskarżonej B. Z. (1), chcąc podważyć znamiona tego przestępstwa, w stosunku do pierwszego z przypisanych w wyroku czynów z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 12 k.k., akcentuje fakt i moment przelania dotacji na konto Fundacji (...), twierdząc, że zamiar kierunkowy oszustwa może wiązać się jedynie z czasem poprzedzającym przekazanie kwoty. Skoro zaś brak dowodów na uprzednie stworzenie planu oszustwa, to późniejsze działania sprawców mogą świadczyć jedynie o przywłaszczeniu z art. 284 § 1 k.k. Pomijając defekt wniosków obrońcy co do niedostrzeżenia znamion działania w stosunku do powierzonego mienia (art. 284 § 2 k.k.), należy odrzucić koncepcję obrońcy o momencie przelania przez Ministerstwo kwoty I dotacji, jako cezury czasowej do której można dowodzić działań oszukańczych oskarżonej i innych współsprawców czy pracowników. Zabieg stosowany przez obrońcę jest celowy, gdyż stanowi sugestywną próbę przysłonięcia i neutralizacji oczywiście oszukańczych zabiegów, które zintensyfikowano po otrzymaniu tej kwoty, by udokumentować fikcyjne wywiązanie się z umowy na szkolenia. Wprawdzie rozważania Sądu Okręgowego w tej kwestii, a w konsekwencji do znamion zamiaru przestępnego są głównie teoretyczne (str. 69 – 74 uzasadnienia Sądu Okręgowego), jednak prawidłowo ustalony stan faktyczny jasno obrazuje realizację kolejnych punktów założonego z góry planu przestępnego. Uzasadnienie wyroku Sądu I instancji wskazuje na niedostateczną absorpcję stanu faktycznego do rozważań o zamiarze poszczególnych oskarżonych. Po poprawnym wykładzie teoretycznym, bazującym na orzecznictwie i komentarzach dotyczących pojęcia zamiaru oszustwa (bezpośrednim, kierunkowym) i momencie jego realizacji (więź przyczynowa między wprowadzeniem w błąd, a niekorzystnym rozporządzeniem mieniem), Sąd Okręgowy spłycił rozważania dotyczące konkretnych elementów takiego działania w odniesieniu do części oskarżonych.

W sprawie B. Z. (1) analiza zawarta na str. 64, acz lakoniczna, zawiera jednak podstawowe elementy aktywności przestępnej mówiące o zamiarze oszustwa. Rozważania te byłyby lepiej uargumentowane, gdyby Sąd sięgnął do oceny kolejnych etapów ubiegania się o dotację oraz dostrzegł zupełny brak zaplecza wnioskodawcy do przeprowadzenia szkoleń, o czym była już wyżej mowa. Należy odnieść się krytycznie do stwierdzenia Sądu meriti, że we wniosku (ofercie) dotyczącym I szkolenia w 2011 r. „brak było fałszywych i nierzetelnych oświadczeń” (str. 64). Wniosek taki nie przystaje do prawidłowych ustaleń (str. 1 – 4) mówiących o tym, że Fundacja (...) była w zasadzie tworem wirtualnym, od 2004 do 2011 r. była jedynie zarejestrowana w gospodarstwie samotnego rolnika, właściciela ok. 8 hektarowego gospodarstwa w H.. Nie miała biura, pracowników, sprzętu biurowego (komputer osobisty zakupiony dopiero po otrzymaniu dotacji, używany przez M. P.), żadnych maszyn, samochodów, lokali na szkolenia, kadry do szkoleń, a więc żadnego zaplecza stwarzającego możliwość wykonania umowy. W tych okolicznościach Zarząd Fundacji, tj. M. P. (1) z siostrą B. Z. (1) i matką, składają fachową ofertę – wniosek o ponad 200 tys. zł dotacji (drugi o prawie 200 tys. zł), gwarantując profesjonalne szkolenie z zakresu księgowości dla dwóch kilkudziesięciu osobowych grup. Działanie, którego moderatorami był R. W. (2), P. K. (1), a chętnym współsprawcą B. Z. (1), należy widzieć na tle szeregu podobnych działań, tego kręgu osób, z wykorzystaniem firm prowadzonych przez nie.

Pozostając jeszcze przy twierdzeniu obrońcy B. Z., że nie udowodniono istnienia zamiaru oszustwa sprzed momentu przelania I dotacji na konto Fundacji, należy stwierdzić, że nie jest to wcale moment graniczny dla oceny zamiaru oszustwa.

Jakkolwiek krytycznie patrzeć na procedury Ministerstwa Pracy dokonującego przedpłaty swoich środków (80% zakładanych kosztów szkoleń), czyli przelania w lipcu 2011 r., a potem w czerwcu 2012 r. kwot 222.625 zł i 196.740 zł, zanim Fundacja cokolwiek zrobiła, to przekazanie tych środków należy traktować jako depozyt pokrzywdzonego dla Fundacji, z którego, w miarę realizacji umowy o szkoleniach miały być pobierane koszty z tym związane. Tak więc, istotne z punktu oceny zamiaru oszustwa są nie tylko działania oskarżonych podjęte przed przelaniem kwot, tj. wniosek (oferta) i powielenie jego warunków w umowie, ale to jak zachowali się sprawcy tuż po rozporządzeniu mieniem przez pokrzywdzonego, który do czasu przyjęcia wniosków o dotacje, poprzez podpisywanie umów, aż do rozliczenia końcowego projektów był wprowadzany ciągle w błąd co do realizacji zobowiązania Fundacji.

Rozporządzenie mieniem, czyli przelew grantów na szkolenia miało charakter zaliczkowy – warunkowy, na co wskazuje treść umowy. Fundacja nie stawała się właścicielem tych środków, który rozporządza swoją rzeczą wedle uznania, ale zobowiązała się do sukcesywnego obracania tych środków na cel umowy, czyli szkolenia i aktywizację zawodową kobiet w określonym wieku. Niemożność wykonania tego zadania publicznego, albo niewykonanie go w całości rodziło jedynie konieczność zwrotu stosownej części grantu. W tej sytuacji, gdyby zamiarem oskarżonej B. Z. i innych sprawców była faktyczna realizacja umowy, jak twierdzą, a nabór kursantek nie byłby pełny, to rozliczyliby proporcjonalną część dotacji. Sprawcy jednak od początku nie brali takiej ewentualności pod uwagę, gdyż wszystkie możliwości Fundacji prezentowane w ofercie a potem w umowie były fikcyjne, podobnie jak wszystkie późniejsze czynności: strona internetowa, która nie została aktywowana do spontanicznego werbunku uczestniczek, ani szkoleń w internecie, fikcyjne rachunki dla kierowników szkoleń, trenerów, za materiały szkoleniowe, aż po poświadczanie nieprawdy na listach obecności i innych dowodach udziału kobiet w kursach, które się nigdy nie odbyły.

Rozporządzenie mieniem przez pokrzywdzonego nie było w tej sytuacji równoznaczne z datą przelewu dotacji na konto fundacji. Kwota ta miała służyć sukcesywnie na realizację kolejnych etapów programu, a jej całkowita konsumpcja na rzecz Fundacji następowała dopiero na koniec, tj. w chwili przyjęcia bez zastrzeżeń końcowego sprawozdania. Do tego czasu środki mogły być cofnięte, jeśliby Ministerstwo stwierdziło uchybienia w realizacji umowy i niewątpliwie by to nastąpiło, gdyby sprawcy, w tym B. Z., jako jeden z głównych organizatorów oszustwa, nie utwierdzili pokrzywdzonego w błędnym przekonaniu, że kursy trwają, wynajęto sale, catering, wykładowców, biuro obsługi projektu, kierownictwo, a kilkadziesiąt kobiet podnosi swoje kwalifikacje w zakresie księgowości. Oszukańcze działania m. in. B. Z., które zintensyfikowały się po przelaniu dotacji i do których oskarżona przyznaje się należą także do znamion zamiaru oszustwa i dowodzą, że ukonstytuował się on jeszcze przed wniesieniem oferty, kiedy to R. W. podsunął pomysł na przejmowanie środków publicznych przez „martwe” Fundacje. Sprawcy nie zrobili dosłownie nic, by realizować program, a prymitywna strona internetowa projektu „Profesjonalna księgowia” i wszystkie fikcyjne i wirtualne dokumenty, tego dowodzą. Gdyby niemożność zebrania pełnej liczby kursantek stanowiła zwykłe niepowodzenie, wówczas postąpiliby zgodnie z umową i zwrócili dotacje lub jej części, ale sprawcy traktowali pierwszy projekt jako pilotażowy – sprawdzający, czy rozliczenie „na papierze” sprawdzi się jako metoda przyjęcia całej dotacji.

W odniesieniu do drugiego projektu nawet obrońca oskarżonej B. Z. nie dostrzega już możliwości zaprzeczenia zamiarowi oszustwa z powodu powtarzalności jego mechanizmu.

Z powyższych względów apelacja ta, w części dotyczącej zamiaru niezbędnego dla bytu przestępstwa z art. 286 § 1 k.k., była bezzasadna.

Przechodząc do apelacji prokuratora, należy zaznaczyć, że wszystkie rozważania dotyczące okoliczności przestępstwa, świadczące o zamiarze udziału w oszustwie zarzucanym oskarżonym M. P. (1) i A. P. (3) powinny być przedmiotem ponownych rozważań Sądu Okręgowego.

Sąd Apelacyjny uznał zarzut błędu w ustaleniach faktycznych dotyczący świadomości udziału w oszustwie tychże oskarżonych, a błąd ten wynika z nierozważenia wszystkich okoliczności związanych z niewątpliwym wykonaniem przez ww. oskarżonych czynności w celu uwiarygodnienia realizacji projektów, na które Fundacja (...) uzyskała dotacje. Wprawdzie Sąd Okręgowy ustalił jakie czynności wykonali oskarżeni, ale zlekceważył ich znaczenie w planie przestępczym głównych organizatorów, jak też nie docenił funkcji M. P. (1), znaczenia jego zaangażowania – podpisanych dokumentów.

Ponadto uszedł uwadze Sądu fakt, że M. P. (1) był obecny podczas kontroli środków przeznaczonych na realizację projektów, był świadomy braków logistycznych, w miejscu rzekomej działalności Fundacji tj. w H. nie przebywał jak wynikało z wywiadu środowiskowego. Oskarżony miał dostęp do konta fundacji oraz powiązany był więzami rodzinnymi z B. Z. (1).

Podobnie krytycznie należy odnieść się do wyjaśnień A. P. (3). Jej kompetencje do opracowania materiałów szkoleniowych, jak i do bycia trenerem były mocno wątpliwe jeśli się zważy, że od września 2011 r. dopiero rozpoczęła studia. Nie pracowała, a przyjęła wynagrodzenie. Musiała mieć świadomość tego, że B. Z. (1) w tym samym czasie nie mogła szkolić grupy kobiet, które wstępnie ona miała szkolić. Pomimo, że nie wykonała zadania przyjęła pieniądze, a zwróciła je nie Fundacji, tylko B. Z. (1). Przy okazji rozliczania drugiego szkolenia podpisała listy obecności, choć w żadnym kursie nie uczestniczyła.

W ocenie Sądu odwoławczego w przypadku pozostałych uniewinnionych osób apelacja Prokuratora nie zasługiwała na uwzględnienie. Były to osoby przypadkowe, często zmanipulowane, nie znające rzeczywistego celu uzupełniania list obecności, w większości w czasie jednego dnia. Nie mogły pomagać w oszustwie, bo podpisy składały po uzyskaniu dotacji.

Brak jest także dowodów na to, żeby z racji samych powiązań rodzinnych przypisać winę E. W. (3), B. K., K. J. (2).

Również nie zasługiwała na uwzględnienie apelacja prokuratora w zakresie w jakim zarzucił rażąco niewspółmiernie łagodną karę wymierzoną B. Z.. Sąd I instancji rozważył wszystkie okoliczności mające wpływ na wymiar kary i obszernie uargumentował (str. 65 – 67 uzasadnienia).

Z tych względów na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. orzeczono jak na wstępie.